

1. Komplexní studium krajiny. Teoreticko-metodologické základy nauky o krajině.

Formování syntetického myšlení v geografii. Bernhardt Varenius (1650), Imanuel Kant (1805), Alexander von Humboldt (1800), Lev S. Berg (1915), Serge Passarge (1919), Carl Troll (1939). On analytických vědních disciplin k nauce o krajině, krajinné ekologii a geoekologii. Dokončení geografických objevů. Rozsáhlé využívání přírodních zdrojů a území. Velké přírodní katastrofy. Poznání souvislostí mezi složkami přírody a účinky aktivit člověka.

Klíčová slova: geografická analýza, poznání světa, člověk krajínotvorným činitelem

2. Krajinná sféra, krajina, geosystém.

Pojem krajinné sféry, její vymezení a vlastnosti. Krajínotvorné procesy (geologické, svahové, biotické, půdotvorné, hydrologické, atmosférické). Krajina jako segment krajinné sféry (vlastnosti, vymezení, pojetí). Pojem geosystému (otevřený, uzavřený, izolovaný). Krajina jako geosystém. Kontinuálnost a diskontinuálnost krajinné sféry.

Klíčová slova: struktura krajinné sféry, okolí krajinné sféry, krajina, geosystém

3. Typologie krajiny.

Krajinné typy (opakovatelná, nesouvislá území, výčet vlastností) a krajinná individua (neopakovatelné, vlastní jméno, územně souvislé). Přírodní a kulturní krajina. Přírodní, přírodě blízká, produkční kulturní, kontrolovaná kulturní a technická kulturní krajina. Výskyt jednotlivých typů krajin ve světě a v ČR.

Klíčová slova: krajinný typ, krajinné individuum, krajina podle míry přeměnění člověkem

4. Krajina na planetární, regionální, chorické a topické úrovni.

Členění krajinné sféry. Krajinné hranice. Relativní homogenita. Planetární krajinné pásy podle energetické bilance (vliv astronomických faktorů). Regionální krajinná pásma – geomy, vertikální a horizontální (navíc podle vláhově energetické bilance v polohové závislosti na nadmořské výšce a vzdálenosti od oceánu). Chorická úroveň – vlastní krajiny (geochory) – navíc podle vláhově energetické a materiálové bilance dominantně ovlivňované reliéfem). Topická – místní krajinná úroveň (geoméry, geotopy) – navíc účinkem vláhově energetické a materiálové bilance podmíněné místními faktory.

Klíčová slova: krajinné pásy, vertikální a horizontální geomy, geochory, geotopy

5. Struktura krajiny.

Prostorová struktura (vertikální a horizontální, typy prostorových struktur), funkcionální struktura (funkční bloky krajiny), časová struktura (posloupnost stavů, jevů a pochodů). Primární (přírodní), ekonomická (sekundární – pattern využití krajiny), humánní (terciární, sociální) a duchovní (kvartérní, spirituální) struktura současné krajiny. Stáří a vývojová stadia krajinné struktury.

Klíčová slova: prostorový, funkcionální a časový aspekt struktury, struktury současné krajiny

6. Dynamika krajiny.

Vznik krajiny. Pojem dynamiky krajiny (sebezáchovné opakované procesy). Termín evoluce krajiny (nevratné procesy). Zdroje dynamiky a evoluce krajiny. Stav krajiny (pojem, klasifikace podle významu – ekvifinální a proměnlivé, resp. uzlové a přechodné,

délky trvání – krátkodobé, střednědobé dlouhodobé, klíčových faktorů – teploty a vláhly). Přírodní režimy krajiny. Metabolismu krajiny (anabolismus a katabolismus). Chování krajiny, stabilita, rovnováha a citlivost.

Klíčová slova: dynamika a evoluce krajiny, stavy krajiny, režimy a metabolismus.

7. Vymezení krajiny.

Fyzickogeografická regionalizace – procesy vymezení, mapování a klasifikace krajiny. Principy FGR – kritéria: komplexnost, zonalita, zonalnost, geneze, struktura, dynamika. Přístupy k FGR: typologický (krajinné typy), individuální (krajinná individua) a funkcionální (funkční celky – povodí). Směry FGR: shora dolů (deduktivní postup, postupné členění, růst rozlišovací úrovně a počtu kritérií), zdola nahoru (induktivní postup, postupná integrace jednotek za oslabování rozlišovací úrovně – generalizace a snižování počtu kritérií). Metody FGR: numerické, geochemické, geofyzikální, paleogeografické, srovnávací, etalonizační, fyzickogeografické (vedoucího znaku, DPZ, analytických map).

Klíčová slova: fyzickogeografická regionalizace, principy, přístupy, směry a metody.

8. Vznik kulturní krajiny

Pojem využití krajiny – land use. Inovace, adaptace a (re)strukturalizace v kulturní krajině. Faktory ovlivňující využití krajiny: přírodní (makro- a mezoreliéf, nadmořská výška, klima, sklonitost, expozice, přítomnost podzemní vody, půda, ekologická a fyziognomická forma vegetace), ekonomické (makro- a mikropoloha, suroviny, trh, náklady na výrobu a dopravu, stav ekonomiky – deprese a prosperita, pracovní síly, dostupnost, centralista), humánní (zvyky, majetkové poměry, vzdělání, organizovanost obyvatel, hustota obyvatel, politický a ekonomický systém, mentalita, životní úroveň aj.). Klasifikace kulturních krajiny (podle funkčního využití, podle míry přeměny přírodní krajiny).

Klíčová slova: land use, inovace, adaptace, restrukturalizace, faktory využití krajiny, klasifikace kulturních krajiny

9. Krajinná dokumentace

Pojem a úkoly krajinné mapy. Klasifikace krajinných map: podle rozlišovací úrovně (měřítka) – topické, chorické, regionální. Podle koncepce: typologické a regionalizační. Podle času: stavové (strukturní-statické a dynamické), chronologické (historické, diagnostické-současné a prognostické). Podle technologie tvorby: analogové a digitální. Pojem a úkoly krajinného profilu. Konstrukce profilu. Vícerozměrné modely krajiny (3D – blokdiagramy, 4D – animace).

Klíčová slova: krajinná mapa, krajinný profil, krajinné modely

10. Aplikovaná nauka o krajině.

Člověk v krajině – bydlí, pracuje, odpočívá. Člověk krajinu – využívá, přetváří, obohacuje a ochuzuje, ohrožuje a je jí sám ohrožován. Územní a krajinné plánování. Krajinná diagnóza – identifikace krajinných struktur, účelové hodnocení (stanovení cíle, kritérií, stupnic, forem integrace a prezentace dat a výsledků). Krajinná prognóza (stanovení krajinného potenciálu – přírodního, sociálně-ekonomického, volného a vázaného, vymezení územního systému ekologické stability, hodnocení rizik a únosnosti).

Klíčová slova: územní plánování, krajinné plánování, krajinný potenciál, USES, hodnocení rizik